

Výzkumná zpráva – ZŠ Ludvíka Očenáška Dolní Bělá

Výzkum se zaměřil na několik oblastí, které se týkají “volného času” žáků 2. stupně ZŠ Ludvíka Očenáška Dolní Bělá. Volný čas lze pro potřeby tohoto výzkumu definovat jako časové období, ve kterém žáci nejsou na výuce ve škole, nebo nespí.

Výzkum využil dvě výzkumné metody. Výchozí metodou bylo dotazníkové šetření zaměřené na žáky 2. stupně, kterého se zúčastnilo 67 respondentů. Dotazníky byly anonymizované a výsledky jsou přílohou této zprávy.

Druhou, doplňující metodou, byla metoda Focus Group, neboli metoda Ohniskových skupin. Zástupce školy vybral 8 žáků 7. třídy, kteří se zúčastnili řízeného rozhovoru, který měl za cíl ověřit data získaná dotazníkovým šetřením a zároveň tato data zpřesnit a rozvinout. Rozhovor trval cca 2,5 hodiny, uskutečnil se v době výuky a všichni vybraní žáci spolupracovali dle svých možností a potřeb. Výhodou této metody je, že může výzkumník pouze zahajovat a udržovat diskuzi a dané téma, ale je na účastnících, o čem, jak a kdo chce mluvit. Nevýhodou může být, že se účastníci skupiny odklánějí od daného tématu a věnují se tomu, čemu chtějí. Zpravidla, obzvláště u dětí a adolescentů, to bývá to, co je aktuálně trápí více nežli to, co je zadáním výzkumu. Díky tomu se i žáci, účastníci skupiny, chtěli věnovat otázkám provozu školy nebo začínající válce na Ukrajině, nicméně tato témata zůstala okrajovými.

Pro zvolenou metodu platí, že přináší svědectví aktérů výzkumu, výzkumník (tazatel) ale neověřuje nebo nerozporuje tvrzení respondentů. Jde o jejich vnímání faktů, o to čemu věří a co si myslí, nikoliv o to, co je pravdou a faktem.

Základní výzkumné otázky dotazníkového šetření:

- Doprava do školy a ze školy (způsob, dostupnost, spokojenost)
- Trávení volného času po škole (současné a ideální)

Základní otázky rozhovoru s vybranou skupinou:

- Spokojenost se zázemím školy
- Podpora školy při trávení volného času
- Ověření výsledků z dotazníkového šetření
- Nové možnosti trávení volného času (kroužky, sociální služby atp.)

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že:

- Nejčastěji žáci cestují do školy vlakem nebo autobusem (70 %) a se způsobem cestování jsou spokojeni (90 %).
- Více žákům vadí, že cesta do školy není po chodníku, vyjádřili obavy z bezpečnosti cesty vzhledem k provozu automobilů.
- Některým žákům vadí, že autobus jezdí příliš brzy a oni musejí na výuku čekat.
- Nejčastějším místem trávení volného času je domov, řada dětí tráví volný čas venku nebo u kamaráda. 70 % žáků zažívá nudu, malá část z nich často.
- Více než 80 % žáků tráví volný čas tam, kde bydlí a ne tam, kde chodí do školy.

- Nejčastějším způsobem trávení volného času je neorganizované bytí s kamarády tzv. venku a na elektronickém zařízení typu mobil a PC. Tyto dva způsoby se prolínají.
- Na elektronickém zařízení typu mobil a PC tráví většina žáků v průměru 4 hodiny denně, o víkendu i více.
- Pokud by se stavělo hřiště, mělo by být zaměřeno na posilování, skating a míčové sporty.

Z rozhovoru s vybranými žáky vyplynulo:

Žáci poměrně dost kriticky hodnotili školu, její vzhled a vybavení, včetně funkčnosti základního vybavení školy. Stěžovali si na:

- Nefunkčnost rozhlasu
- Skladování žíněnek v jedné z šaten tělocvičny
- Absence venkovního hřiště, které by mohlo sloužit jak škole, tak žákům mimo školu.
- Nehezky vypadající (pavučiny atp.) a někdy protékající WC
- Absence automatu s jídlem. Pokud žák zapomene svačinu, zjistí to až ve škole, nikoliv po cestě, kde je obchod, a pak má hlad.
- Šatny klecovitého typu nezajišťující soukromí a bezpečnost uložených věcí.
- Kladně hodnotili osobu paní učitelky s rolí preventistky a výchovné poradkyně, ke které mají důvěru.
- Školní družina je pro ně místem, kde platí stejná pravidla jako ve škole, a je tam obdobná atmosféra. Družina není vnímána jako součást volného času, ale jako další škola.
- Výpovědi žáků odpovídaly zjištěním v dotazníkovém šetření.

Doporučení:

Pokud by se stavělo v Dolní Bělé hřiště, není nutné, aby bylo přímo u školy. Kdyby bylo součástí školního areálu, jeho dostupnost a pocitová bezpečnost (být stále pod dohledem školy) by snižovala jeho návštěvnost. Pokud by takové hřiště vznikalo, bylo by ideální, aby bylo dostupné (do 5-10 minut od školy), ale nebylo vnímáno jako školní hřiště se školními pravidly.

Žáci by uvítali, kdyby zůstala možnost být o přestávce na mobilu, ale zároveň, aby byla dostupná wifi. Wifi signál je silný a dostačující jen okolo jedné z učeben, žáci wifi hledají a ti, kteří nemají data, mají horší přístup k internetu.

Zároveň by uvítali, kdyby bylo možné na chodbách společně sedět a svačit – představují si pohodlné posezení typu gauč či sedací vaky, případně pohodlné židle se stolem. Kdyby bylo v těchto místech možné hrát deskové hry, myslí si, že by žáci tolik času netrávili na internetu, tzv. na mobilu.

Pokud by škola zvažovala zavedení školní družiny pro 2. stupeň, pro její úspěšnost (vysokou návštěvnost a ochotu dětí tam být delší čas) by musel být její koncept odkloněný od premis typu „dětí tu musí poslouchat“, „jsme na půdě školy“, „udělej si úkoly“ a respektovat více principy partnerství a dávat možnost žákům ovlivňovat chod a náplň činností v družině.

Respondenti poukazovali na to, že existuje souběh kroužků. Vypověděli, že v jeden čas, zejména v pondělí, je kroužků více a po zbytek týdne jich je méně, nemohou si tedy často volit více než jeden kroužek, i když by měli zájem. Zájem by byl o kroužky zaměřené na práci se zvířaty, případně sportovní (viz. dotazníkové šetření).

Škola by měla zvážit zavedení školní rady složené z žáků – reprezentantů. Tento nástroj by mohl přinést partnerský přístup mezi žáky a školou a vedení školy by mělo aktuální představu o spokojenosti a potřebách žáků.

Prostředí školy odpovídá době jejího vzniku a je znát, že se do budovy, z hlediska interiérů, již delší dobu neinvestovalo. Škola by zasloužila rekonstrukci, včetně lepšího členění tříd a využití naddimenzovaných chodeb.

Ve vztahu k realizaci sociální služby typu Terénní program nebo Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež lze z dostupných dat vyvodit, že realizace této služby nemá v Dolní Bělé opodstatnění, není zde tzv. potřeba. Pokud by vznikla dobře uchopená školní družina s provázaností na nové venkovní hřiště, sociální služba by neměla z hlediska své nákladovosti smysl a z hlediska zaměření sociálních služeb tohoto typu naplněnou kapacitu.

Bc. Jakub Václavů